

Cap a la llibertat col·lectiva des de la llibertat personal

Jordi Cuixart, president d'Òmnium Cultural; presó de Lledoners, juliol 2020

Deia Ferrater Mora descrivint la societat catalana que “l'autèntic seny no es limita a perseguir el que és més accessible, les realitats quotidianes i immediates; l'ideal del seny és perseguir el que és just, convenient i correcte, encara que aquesta persecució sigui en alguns instants l'acció més insensata que hom pugui imaginar”.

El procés d'alliberament nacional català s'emmarca en aquest anhel per aconseguir el que es considera just, per enfortir el progrés col·lectiu seguint l'esperança d'un futur millor per a tothom. Va arrencar amb la societat civil com a principal protagonista i, com tots els moviments d'alliberament nacional, ha passat i passarà per moltes fases. Però hi ha un punt de no retorn que l'ha fet irreversible, quan la ciutadania decideix seguir la veu de la pròpia consciència; és el que Ramin Jahanbegloo anomena el moment gandhià de Catalunya.

A aquest punt ha estat possible arribar-hi per l'alliberament personal, indestruïble de l'alliberament col·lectiu, que té l'1 d'Octubre del 2017 com a màxim exponent. Aquell dia vam posar el cos davant de la brutalitat policial, avui impune. Després del que es va convertir en l'acte de desobediència civil més important dels últims anys a Europa, vam entendre que la presó i la repressió no podien ser cap límit a l'hora de fer possible les legítimes aspiracions nacionals. Sense l'autodeterminació personal de cada ciutadà per avantposar l'exercici democràtic a la prohibició injusta no hi hauria hagut autodeterminació col·lectiva.

De fet, sabem que l'any 2010 no va començar res, veníem recentment de les consultes populars sobre la independència, però sí que va ser un punt d'inflexió, en la mesura que la societat catalana va decidir posar-se definitivament per davant de la classe política per prendre les regnes del seu propi destí. Com deia l'aleshores presidenta d'Òmnium Cultural, Muriel Casals, vam passar “de la protesta a la proposta”, i convertir la resignació autonomista en una proposta sobiranista.

Això explica que durant deu anys s'omplissin carrers i urnes, de manera excepcional a nivell europeu però alhora recollint una tradició històrica i de país de mobilització no-violenta. No oblidem que Barcelona va acollir, per exemple, la manifestació pro refugiats més gran d'Europa, en el país de les lluites compartides.

La societat civil organitzada és i serà motor de canvi. Avui impedeix que es normalitzi la repressió i és una de les millors garanties per mantenir la mobilització social, per fer cada nova passa sense deixar-se ningú pel camí. Com recull al seu article el professor Terricabras, “un procés polític té garanties d’èxit quan està en mans de ciutadans conscienciats i disposats a exercir pacíficament la seva responsabilitat cívica”. És viscut com una responsabilitat democràtica i de justícia amb els més de 2.500 represaliats o el miler de ferits de l’1 d’Octubre, però alhora de memòria pels qui ho han donat tot en circumstàncies pitjors -com durant la llarga nit del franquisme- i de responsabilitat amb les generacions que vindran i mereixen un país millor.

La lluita pels drets i les llibertats enforteix la cohesió. L’activisme va teixint una gran xarxa ciutadana que no es pregunta per creences o pel lloc de naixement, sinó que s’interpel·la per construir i decidir on vol arribar conjuntament. Que construeix futur compartit amb tothom, sense demanar renúncies a ningú.

I sí, és clar que l’exercici i la conquesta de drets és sinònim de conflicte, com explica Benet Salellas, però això no ha de fer que tinguem por del conflicte. Al contrari, els conflictes han permès d’avançar a les societats d’arreu del món. El que col·lectivament ens ha de preocupar, visquem on visquem, són les respostes antidemocràtiques als conflictes. I en el cas de l’Estat espanyol, el consens de les principals organitzacions de drets humans és meridià: Espanya ignora la justícia internacional, vulnera llibertats fonamentals i persegueix el dret a la protesta.

El judici a la democràcia va pretendre ser un acte de força del règim del 78, com de fet la causa general contra tot el moviment independentista així com la llei mordassa, que segueix a ple rendiment. Aquells mesos de judici, asseguts al banc dels acusats com a humils representants de la societat civil, vam decidir acusar l’Estat de vulnerar drets humans. Convertir en un exercici col·lectiu d’emancipació i maduresa un judici d’Estat que cercava venjança i escarni públic, no només per desactivar els independentistes sinó per censurar qualsevol moviment social sospitós de dissidència política.

Per això, sota el lema d’Ho Tornarem a Fer, també vam fer un acte sincer de tendresa amb tots els pobles de l’Estat i del món que es mobilitzen per construir societats justes, lliures i empoderades, com el sobiranisme català. Vam dir al jutge que tot el que vam fer la tardor del 2017 és el que havíem de fer, i que ho tornarem a fer sempre que calgui assumint-ne plenament les conseqüències, com fan tantes persones que des de les costes del Mediterrani fins a les places de Hong Kong

desobeeixen lleis injustes per protegir drets col·lectius.

I conscient que l'exercici de les llibertats uneix tots els demòcrates, l'Estat no només ha reprimat si no que ha intentat deshumanitzar el procés d'emancipació nacional. N'ha amagat el rerefons social i l'ha buidat de contingut, enmig d'una estratègia autoritària que a escala global han patit amb escreix el feminisme o l'ecologisme. Sense èxit, és clar, perquè la força de la gent és incontenible i perviu entre generacions per anys de condemna que s'imposin, com recorden al seu article l'Alba Artés Beltrán i la Júlia Berrido Aceña.

La repressió busca dividir els qui lluiten. Vivim en un present condicionat per la resposta brutal i reaccionària de l'Estat a les demandes democràtiques i ho expressa amb tanta sinceritat com coratge la Tamara Carrasco, doblement represaliada per la seva condició de dona activista. Per això és tan important ser conscients dels aprenentatges que n'estem extraient. Com ella mateixa recorda, "el patiment de tants i tants represaliats al llarg de la nostra lluita per la llibertat ha de tenir un sentit". El sol fet de persistir ja li dona tot el sentit.

Precisament enmig d'aquest present no ens podem permetre caure en la desesperança. De nou la societat civil serà l'encarregada de transformar les incerteses en determinació i estímul per avançar. Més de 1.000 dies de presó després, som més conscients de les nostres febleses i forteses, i hem tastat fins on és capaç d'arribar el règim per mantenir els seus privilegis. Alhora, també hem après que mantenir la coherència, exigir que es parli clar a la ciutadania i contribuir a enfortir els consensos de país serà clau per cada nova passa. Una bona manera de legitimar les decisions i les accions del conjunt de la societat catalana.

Lluitem per l'autodeterminació de Catalunya perquè no volem renunciar a una República que garanteixi el dret a la vida digna de tota la ciutadania. Però també perquè hi tenim tot el dret. I perquè en el viatge compartit per arribar-hi, tenim la preciosa oportunitat de lluitar pels drets humans d'arreu del món. La lluita genera esperança mentre va fent camí.